

[Dræbø]

der ikke tages skridt til en afvikling af Barsebäckværket nu. På det kunne man forestille sig at vi fik et svar, som lød, at vi endnu ikke ved nok, men at man nu i forbindelse med den dansk-svenske kommission har sat en vurdering af undersøgelsesresultaterne i gang. Hertil er at sige, at vi har fået nøjagtig de undersøgelser, som indgik som forudsætning for en stillingtagen i den redegørelse, som miljøminister Ivar Nørgaard afgav i 1979. Det er beredskabsplanlægningen, det er undersøgelsen af landforurening, og det er vurderingen fra den dansk-svenske ad hoc-komité af kernesikkerheden på Barsebäck.

Og dernæst, hvis det er mangel på viden i ordets traditionelle betydning, der er årsag til den fortsatte mangel på konklusion, så må det konstateres, at en sådan viden vil – ja, man må jo sige: forhåbentlig – aldrig foreligge, fordi den ville forudsætte erfaringer, som vi bestemt ikke ønsker at vi får; nemlig erfaringer i fuld skala, det vil sige erfaringer med reaktoruheld af værst tænkelige slags. Derfor er vores viden baseret på sandsynligheder, på beregninger og på skøn.

Vi synes ikke, at det er tilfredsstillende, hvad der foreligger af vurderinger, beregninger og skøn. En sådan situation, hvor det, vi får af viden, alene er baseret på vurderinger, stiller helt naturligt for det første meget store krav til de mennesker, som arbejder med tingene, fordi de som fagfolk, som sagkyndige, skal levere skøn og ikke alene konkret viden. For det andet bliver man nødt til at beskæftige sig ikke alene med den værdi af nøgletal, som eksperterne lægger sig fast på, men også med konklusionernes følsomhed i forhold til ændringer i disse skøn, ændringer, som man nemt kan forestille sig, da det ikke er ny viden, man skal have, men blot en anden vurdering af det samlede faglige materiale.

Samlet set må vi sige om det materiale, der på denne måde er tilvejebragt, at vi ikke er tilfredse med det. Det er ikke udformet tilfredsstillende. Det skyldes først og fremmest, at der er anvendt et princip, som man nærmest kunne karakterisere som størst mulig optimisme, ved vurderingen af en række nøgletal. Professor Ove Nathan, som i forbindelse med rapporten om landforurening afgav en mindretalsudtalelse, udtrykte det således – jeg citerer fra ministerens redegørelse, sp. 5075:

»Men jeg finder, at redegørelsen på væsentlige punkter er skrevet således, at uheldige forhold er søgt bagatelliseret.«

Dette princip om den størst mulige optimisme kan man se illustreret på en række områder, og jeg skal nævne nogle eksempler herpå.

F.eks. er det en forudsætning for vurderingen af dødsfaldene som følge af kræft efter de forholdsregler, man kan tage, hvis man går indendørs, at der på det område er tale om, at man reducerer stråledoserne med $\frac{1}{2}$, hvis man går indendørs. Det er ikke noget, som man kan finde særligt belæg for i undersøgelser eller i internationalt materiale. Det er tilsyneladende næsten et rent dansk skøn – et skøn, som det er meget vanskeligt også for os, der har en vis teknisk forudsætning for at vurdere det, at finde begrundelse for.

Et andet eksempel er, at man arbejder med en aflejring af radioaktivt materiale i byområder, som kun er $\frac{1}{10}$ af den, man finder i landområder. I rapporten om landforurening redegøres der for, at det igen er et skøn, i dette tilfælde foretaget af Risø, som ligger til grund for denne vurdering. Igen mangler der – i hvert fald i rapportmaterialet – nærmere redegørelse for, hvorfor man har valgt så optimistisk en forskel imellem aflejring i byområder og aflejring på landet.

Det tredje eksempel drejer sig om vurderingen af risikoen for kræftdødsfald ved forskellige strålingsdoser. Lederen af det svenske Strålskyddsinstitut, Bo Lindell, arbejder med en dobbelt så stor risiko som den, der indgår i det danske materiale. Også her er der altså tale om, at man har valgt den laveste værdi.

Endelig lægges der i det samlede rapportmateriale vægt på, at evakuering og andre beredskabsforanstaltninger så at sige kan gennemføres efter bogen, dvs. sådan som de er tænkt og planlagt, uanset at enhver ved anvendelse af almindelig sund fornuft og uden udsagn i TV-udsendelse eller andet kan konstatere, at der nok er en væsentlig risiko for, at psykologiske omstændigheder betyder, at evakuering af storbybefolkningen i den situation, hvor der er tale om det værst tænkelige uheld, vil blive præget af alt andet end planlægning. For at sige det lige ud: det mest sandsynlige efter min vurdering er nok, at den først og fremmest vil blive præget af panik.